

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri
Theologi, Jnstitvtiones Morales**

In Qvibvs Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

11. Quos hæreticos, & quibus in rebus vitare debeamus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

prima sententia apparet, quoniam idem censeri solet de ceteris similibus. In odijs enim, & pte-
nis, appellatione clausula generalis, non intel-
liguntur, quæ specialem habent rationem: nam
nomine Clericorum, Beneficiorum; Dignita-
tum non accipiunt Episcopi, aut Patriarche:
nec nomine Curialium in vrbe intelliguntur
Cardinales: nec voce Clericorum, aut Beneficia-
rum comprehendunt Regulares, quamvis
ipso quoque sint, & Clerici, & Beneficiari: In
privilegijs tamen, & favoribus, nomine & clau-
sula generali comprehendendi censentur, quæ spe-
cialem etiam rationem habent: Ergo si priuile-
gio aliquo facultas datur absoluendi à quibus
libet casibus, seu criminibus in Bulla Cœnæ Do-
mini comprehensis; videtur etiam concedi fa-
culta ab soluendi ab heresi. In hac re simpliciter
dicendum existim, secundam sententiam esse
veram, & magis esse stylus, & consuerudit Romanæ
Curie adhærendum, quam auctorati-
bus, aut rationibus. Et proinde, quia stylus, & v-
sus curie Romane habet, ut sub huiusmodi clau-
sula generali, heres non comprehendatur, i-
deo vbi, & more, secunda opinio præferri debet.
De hoc styllo, & vsu sic sit Mandatius in præxi-
signature gratia in verbo Absolutio ab heresi
absoluendis ab heresi extra Curiam, committuntur inquisi-
torum illarum partium: si in curia nemo se introuit,
vñ facit inquisitio, ac illius Prefecti. Vnde mihi est
magnum argumentum ad secundam sententiam
probandam, videlicet, si inquisitoribus est priu-
legium concepsum, vt ipsi facultatem habeant
ab soluendi ab heresi, ergo per clausulam gene-
ralem, non videtur Pontifex huiusmodi faculta-
tem alij concedere; nam derogaret magna ex
parte priuilegiorum inquisitorum, & Pontifex
non solet per concessiones generales sic dero-
gare. Ait quidam ita esse declaratum à Grego-
rio XII. anno salutis 1576. & à Pio V. anno 1572.
sit, bene est. Sed huiusmodi viua vocis ora-
cula sapientia nobis certò non constant, cum tamen
certius constare soleat stylus, & mos curie, quem
in hac parte sequendum existim, ut paulo ante
dis.

Decimoteriò queritur, An quando alicui da-
tur expreſe facultas absoluendi hereticum vi
Pontificis Constitutionis, aut priuilegi, intel-
ligatur eiusmodi facultas data solūmodo in
foco interiori conscientiæ, an vero etiam in ex-
teriori foco? Respondeo, tantummodo intelligi
concessum in foco interiori. Sic Sotus, Couar-
uus, Nauarrus & Simancas loci ciuitatis; & Ledel-
mijus 4. par. 2. quest. 26. art. ad finem. Nam huiusmo-
di facultates concedi solent ob spiritualem tan-
tummodo animorum salutem, vt quis foco poenit-
tentie posset ritè sua crimina confiteri, & alia
Ecclesiæ Sacra menta percipere: non igitur con-
ceduntur cum tactura, & detimento Ecclesiastice
disciplinx: & proinde in foco exteriori vim
non habent, ne Ecclesiastice censure enierintur,
& Iudicium mandata, & sententia contem-
pantur. Hinc est, vt quamvis Titius hereticus, vi
eiusmodi facultatis expreſim dat, absoluatur
in foco conscientiæ, in foco tamen Ecclesiæ ex-
teriori adhuc posset accusari, denunciari, citari,
capi, torqueri, & puniri. Glossa, in c. Gaudemus, de

duo. verbo, poterit. Paulus, in l. cunctos populos. c. de
de summa Trinit. & fide Cathol. & Glossa in cap. 2. de
schismat. Abbas, Cardinalis, & Glossa, in cap. de his,
de accusationibus. Glossa in c. vlt. q. 25. item Glossa, &
Imola, & alij cap. 2. de empio. & vendit. Item, in foro
conscientiæ absoluatur quis, vt participes fieri
possit suffragiorum communium Ecclesiæ; & vt
occulte, vbi, & quando eius crimen & excommunicatio
comporta non sunt, aut vbi nulla existit a-
liorum offensio, possit cum ceteris Catholocis
sermones, & commercia habere, ad Sacra menta
& cetera diuina accedere; at eo ipso, quod non
est in foro externo absoluatus, debet publicè, aut
vbi nota sunt eius excommunicatio & crimen;
sele gerere tamquam excommunicatum, ab ali-
orum consortio, & a Sacramentis, & diuinis ab-
stineri: alioqui si presbyter sit, & publicè Missæ
sacrificium faciat & offerat, irregularis habebi-
tur, & tamquam irregularis iure, ac merito pu-
nietur.

Decimoquarto queritur, An hereticus immi-
nente mortis tempore, aut periculo, absoluvi que-
at à quois Presbytero? Respondeo, posse: Ratio
huius est, quia eo temporis momento plenam,
tum à peccatis, tum à censuris absoluendi facili-
tatem voluit Ecclesia Presbytero confessionem
excipienti, concedere. Ceterum, qui tunc absolu-
vitur, postea, si mortis periculum, & discrimen
euferit, debet presentem se exhibere ei, cui her-
esis absolutio erat reserata; alioqui nisi id fe-
cerit, in excommunicationem relabitur: vt colla-
gitur ex cap. 60, qui, de sententia excom. in 6. Et Presby-
ter eius confessionem excipiens, & eum absolu-
ens, debet de hoc, ipsum admonere.

Cap. XI.

Quos hereticos, & quibus in rebus vi- tare debeamus.

Primo queritur, An omnes hereticos, eo ip-
so, quod sunt excommunicationis vinculo
obstricti, vitare debeamus. Olim omnem ex
communicatione deuitare oportebat: publicum
quidem, tum occulte, tum publicè. Occultum ve-
ro, secretè, non tamen publicè. Postea vero edi-
ta est ab Ecclesia constitutio, qua decretum est,
vt non omnes excommunicatos vitare debere-
mus. Constitutio huiusmodi incipit, Ad exitanda,
& teste Nauarro in Manua, cap. 27. num. 34. & de pa-
nit. dist. 6. cap. labore, num. 10. edita est à Martino V.
Sed est adhuc controversia, an omnes excommu-
nicatos publicos vitare oporteat, occultos non i-
tem. Duplex opinio est: Prima sentit, debere nos
deuitare omnes publicos, & notorios excommu-
nicatos, quoniam ita est in Concilio Basiliensi
Sess. 20. constitutum, vbi promulgata constitutio
est, vt vitentur excommunicati, tum denunciati
cum notoriis, & manifesti. Quam Constitutionem
Concilium Lateranense sub Leone X Sess. 11. re-
cepit. Ex qua sententia colligitur, vt vitare nos
oporteat omnes hereticos, tum expressim denuci-
atū, tum publicū, & notoriū. Ita Nauarrus in Ma-
nu. c. 27. num. 34. & 35. Adrian. q. 3. de clauibus in 4.
Couser, m. c. Alma mater p. 1. §. num. 27. & sequ. Medi. de

Famit.

*Prae tract.z. queſt. 22. Abbas, & Felinus, vt refert
Cocurruias.*

*Secunda opinio docet, tantummodo nobis ef-
fe vitandos excommunicatos nominatim de-
nunciatos, & notorios Clericorum percussores,
qui nulla tergiuersatione celari possunt: quoni-
am in Concilio Constantiensi edita est constitu-
tio, vt huc duo solum excommunicatorum ge-
nera vitari deberent. Sic B. Antonin p. 3. tit. 25. cap.
3 quem sequuntur sunt Ange, excommunicatio. S. num. 3.
Rosel, excommunicatio 6. num. 4. 4. Silu. excommunicatio
5. q. 3. Caiet in sum. abfolutionis impedimenta, & cap. ex-
communicat. minor. Mai. 4. difl. 18. q. 3. Sotus 4. difl. 22.
q. 1. art. 1. Ledesmius 4. q. 23. art. 1. Victo. in sum. de Sacra-
mento, tract. de excommunicatis Tabie. interdictum 3. queſt. 9.
Armill. excommunicatio. num. 50. Et huc sententia est
vſu recepta. Ex qua deducitur, posse tuta conſci-
entia Catholicum sermones conferre, & ciu-
lia commercia inire cum hereticis, qui sunt in
Anglia, Gallia, Germania, & Polonia: quoniam
licet publicè sint heretici, & proinde notorii
excommunicati, non sunt tamen expressim, &
nominatim denunciati, neque notorii Clerico-
rum percussores. Ex qua etiam opinione multa
alia, de quibus solet paſsim quæſti, diluuntur; de
quibus in praefenti ſigillatim dicemus.*

*Secundò queritur, An Catholicis licet cum
hereticis simul orare, & precari Deum, & re-
mدينā cum eis audire, & conciones sacrās, fu-
nus item heretici comitando ad sepulturam de-
ferre, & alijs huiusmodi diuinis, & facris rebus
interesse? Respondet Nauar. r. quando hæ-
retici non sunt expressim, & nominatim denunci-
ati, aut notorii Clericorum percussores, id lice-
cere facere: dummodo id fiat circa viam Catho-
licorum offenditionem, & communicationem ri-
tuum, & ceremoniarum hereticarum. Nauar.
confil. 15. de heret. num. 2. & 4. & confil. 16. num. 8. ro.
tit. Secus, quando sunt denunciati.*

*Tertiò queritur, An licet in templo, in quo
sepulti sunt heretici, rem diuinam, & sacram
facere? quod est querere, An profana facta sit Ec-
clesia, in qua sepultus est hereticus? Respondet
Nauar. Minimè, si hereticus non sit nominatim
denunciatus, nec notorius Clericorum per-
cussores, & proinde in eo templo posse tutò, ac ci-
tra omnem scrupulum, & suspicionem mali, di-
uinam, & sacra fieri. Nauar. confil. 15. num. 4. de heret.
Nam Ecclesia violatur, & polluitur, cum in ea
sepelitur paganus, Iudeus, infidelis, Excom-
municatus, &c. Ecclesiam 1. c. de conſecr. difl. 1. t.
Sacri de ſepuli. c. Confusaliſt. de conſecrat. Ecclesia c. ad
her. de priu. Clem. 1. de ſepuli. Sed hoc intelligitur de
Excommunicato denunciato, quoniam quem, dum in viuis erat, vitare debebamus, mortuum
quoque deuitare debemus: hoc autem loco... ha-
bet in eo excommunicato, qui est publicè denū-
ciatus. Nauar. confil. 15. num. 4. de heret.*

*Quartò queritur, An vbi heretici manifesti
sunt, & notorii, sed expreſſim minimè denunci-
ati, aut notorii Clericorum percussores, licet
Catholicis eorum tempa adire, ingredi, & in
eis preces fundere, rem diuinam, & conciones
hereticorum audire, ad eorum postea errores
confutandos, & hereticam impietatem euerten-
dam? Respondeo ex sententia Nauar. confil. 15. num.*

*3. & 4. de heret. id esse licitum facere sub triplice
conditione; Prima, ne in Catholicorum anima
vlla offensio generetur. Secunda, ne vlla fit com-
municatio ritus; ceremonia; ac impietatis hæ-
retica. Tertia, ne vllum periculum immineat pro-
pria perfidia, subuerſionis que, & Catholicæ re-
ligionis contemptus.*

*Quintò queritur, An Catholicis licet na-
rimonia contrahere cum hereticis, qui non
sunt expreſſim denunciati, nec manifiſti Cleri-
corum percusſores, vt in Germania, Gallia, &
Polonia; vbi Catholici cum hereticis permitti
viuere solent? Respondeo, certò apud omnes
conſtant, effe canonico, & Ecclesiastico decreto
interdictum in matrimonium Catholici cum her-
etico, c. cap. & ſequens 28. q. 1. licet contractum va-
leat iuxta Glosam in c. non opere, 28. queſt. 1. & iux-
ta Theologos in 4. difl. 29. Sed caput queſtions
est; an ijs in locis, in quibus Republica ciuilis
est ex hereticis, & Catholicis communia, ita ut
inter amicos ipſos, consanguineos, & affines
alijs sint Catholici, heretici alij, licet Catholi-
cī cum hereticis ſibi, aut amicitia vinculo, aut
cognitionis necessitudine alias non inter dicta
coniunctis inire matrimonia; quoniam ſit con-
ſuetudine receptum facere? Queſtione mouet
ex una parte, quod humiſmodi coniugia Ecclesia
prohibeat; ex altera vero, quod matrimonium
ſit ciuilis quidam hominum contraſlus, & quod
eiūſmodi coniugia cum hereticis contrahantur;
non quidē propter heresim; ſed propter a-
micitia leges, & iura, aut cognitionis, & genera
necessitudinem conſeruandam, aut ad commu-
nen Reipublica ſacrum, & conditionem tuen-
dam: quia cetera humana, & ciuilia commercia
ſunt Catholicis cum hereticis communia. Qui-
dam ſentiantur licere Catholicis id facere, non
quidē iure, ſed conſuetudine recepta, quod iuri
Canonico derogat; modo tamen Catholicus,
ſive vir, ſive foemina, cum heretico marri-
nium contrahens, ſua sponte omnino, & totū ſi-
dem, & religionem Catholicam proſeruit in
omnibus permittatur; alioquin enim iure diuino
interdictum est Catholici cum heretico coniugium.
Vbi fuerit id conſuetudine præterea ſita,
& tolerata à Romano Pontifice receputa, tu
ta conſcientia feri potest nani conſuetudo mo-
ribus vtentium recepta, vim haber contra leges
& Canones: hoc colligi videtur, ex Nauar. confil.
1 de conſtitutionib. num. 59. & 60.*

*Sexto queritur, An ijs locis vbi hec mat-
rimonia contrahuntur, ea pæta ſit iure perni-
ſa, vt fuſcepſi liberi, ſi masculi fuerint, partis le-
ftam hereticam proſiteantur, ſi foemina, Ca-
tholicam maris religionem teſcant, & co-
lant: Aut, vt primogenitus heretice patris im-
pietati adhaereſcat; ſecundogenitus maris fi-
dem, & religionem Catholicam ſequatur, &
ſic vicissim in ceteris hoc ordine ſeruat? Re-
ſpondeo ſum Nauar. confil. 1. de conſtit. num. 63. pæta
eiūſmodi effe turpia, nefaria, & impia, cum con-
tra ius Ecclesiasticum, cum contra ius diuinum.
Nam Ecclesia conſtituit, ve ex alterutro parente
Catholicō fuſcepſa proles Catholicā Religio-
nis facris initieatur. cap. ex litteris de conſerv. infidel. &
cap. Iudei 22. queſtione 1. Pugnant vero cum iure
diuino*

dummodo eiusmodi paēta, quoniam parvulus visu rationis parentibus, eura parentum ministrare, & præbere debet remedia ad salutem nec fari, ergo filij parvuli instituendi sunt in fide, & religione Catholica, vt in ea salvi fieri queant.

Sextūm quæritur, An vbi Catholici sunt cum hereticis committi, liceat Catholici à suis Parochis, & Episcopis, qui denunciati non sunt, hereticis, Sacra menta recipere? Respondent quidam, fas esse, recipere, vt docet Nauar. *confil. 15. de heret. num. 2.* cum his conditionibus. Prima, ne vilia inde oratur Catholicorum offensio. Secunda, vt in Sacramentis ministrandis, & recipiendis legitima Ecclesiæ forma seruetur, & ministri vere sint Sacerdotes, verè Episcopi. Tertia, ne vilia si communicatio ritus, ceremonia, & hereticis prauitatis. Quarta, ne illum immineat Sacra menta percipienti periculum erroris in Fide. Denique dummodo Parochi, vel Episcopi non sint publicè, & nominatim denunciati tamquam excommunicati. Sed certè mihi hac sententia valde dubia videtur: nam licet nemo vitare debet hereticos, quatenus excommunicatos, sed nominatim denunciati fuerint, vel notorii Clerici percussores at ab eis Sacra menta recipere prohibemur; non solum, quia sunt excommunicati, sed quia hereticos, non quidem sola voluntate, & animo, sed verbo, vel sermo ne quoniam hereticos, teste S. Thomæ 2.2. *quest. 39. art. 3.* omni iurisdictione carent, & eodem teste p.3. *quest. 32. articul. 7.2.* conferre nequeunt Sacra menta.

Ottavo quæritur, An filij hereticorum, vbi sunt cum Catholicis, committi possint admissi ad scolas Catholicorum, quando in adulta sunt aucta, & parentum errore decepti? Respondet cum Nauar. *confil. 1. de Confess. num. 64.* Posset tuta conscientia admitti, quoniam quoniam sunt hereticos notorii, non sunt tamen expressim denunciati, aut notorii Clericorum percussores.

Nono quæritur, An Catholicis in prædictis locis liceat de sacro Baptismatis fonte suscipere filium hereticum, ita vt Catholicus sit susceptor eius, & an contra liceat hereticum admittere, vt filium Catholicum de sacro fonte suscipiat? Respondet, Catholicus quidem licere hereticum filium de sacro fonte suscipere, quoniam non debet hereticos vitare, vt hæc tenet sapientiam diximus. Et hoc locum habet solum, vbi Baptismus ritu, & more Catholicus ministratur: non autem si ritu heretico, aut scismatico detur, Nauar. *confil. 1. de Confess. num. 66.* Sed quæstio est, an liceat Catholicus hereticum in sui filii susceptorē asciscere? Respondet fas illi non esse, cum asciscere: nam liceat sicut teneat, peccatum tamen est in heretico ad hoc admittendo. Est enim Ecclesiæ lege, sive præcepto interdictum, ne hereticus sit in Baptismo susceptor: nam qui ē sacro fonte aliquem suscipit, iuxta Ecclesiæ Canones, decreta, & mores, debet suscepit prima Fidei, & religionis Christianæ elementa, & præcepta docere. Nauarrus loco citato.

Dicendū queritur, An Catholicis tuta conscientia possint interesse Missarum sacrificij, que faciunt, & offerunt Græci, Armeni, & Rutheni.

Vbi vna cum Latinis permitti commorârunt Græci & ceteri, qui ritu, & more Græco tem diuinam faciunt; & an Latini eiusmodi Missas & græcanica sacra audientes, Ecclesiæ præceptum obseruent de Missis in diebus festis audiendis? Respondeo, eos tutò posse interessere, & Ecclesiæ præcepto satisfacere; quoniam Græci, liceat sint notorii schismatici; non sunt tamen virandi, quia nec sunt expressim denunciati, nec manifesti Clericorum percussores; ritus etiam Græcanici, in re diuina, & sacrificijs faciendis, sunt catholicæ, à sanctis patribus traditi, Basilio népote, Chrysostomo, & alijs; & proinde, qui græcanica sacra audiunt, suo officio, & Ecclesiæ præcepto satisfaciunt. Nam Græci legitimo suo more, & intuitu sacris operantur, Et Ecclesiæ præceptum non est, vt rem diuinam audiamus hoc, aut illo ritu; sed simpliciter, vt diebus Dominicis, & festis rem sacram audiamus.

Vndecim quæritur, An cuique ab heresi revertenti, liceat ab excommunicato Catholicis presbytero in extremo vite discriminare poenitentia Sacramentum accipere? Respondeo iuxta prædicta, si non sit expressè denunciatus, aut notorius Clerici percussor, fas esse percipere; quoniam huiusmodi presbyter excommunicatus varii non debet, nec ei abrogare creditur Ecclesia iurisdictionem in tanto vita periculo poenitentis. Sed dubia questionis est, An liceat percipere, quando est nominatim denunciatus, vel notorius Clerici percussor, quem ut vitemus, Ecclesiæ præcepit? Dua sunt opiniones, quarum una affirmat, id licitum esse facere. Silvester verb, *Confessor. 1. q. 20. & Confessio 3. q. 6. Maior. in 4. dist. 19. q. 1. Sotus in 4. dist. 18. q. 4. art. 4. Antonius par. 3. tit. 14. cap. 19. in 15. conditione. Paludanus 4. dist. 25. q. 1. art. 3. ad 3. Canus de pen. 5. fol. 83. Tabentius verb. Absolutio num. 32. Et Armilla verb. Absolution. 12. Glossa in cap. non est volvis, de sponsalib. Caietanus in sim. Absolutio penitentialis, & Nauarrus in *Manuali* capitulo vigesimo sexto, numero vigesimo sexto, & capitulo 27. numero 272. Altera sententia negat id iure fieri posse, quam tuerit Ledesimus 4. *questio. 21. art. 6.* Pifana verb, *Confessio 3. num. 9. & Couarruicias in cap. Almamater. par. 1. §. 6. num. 8.* Ratio eorum est; quoniam caret omni iurisdictione excommunicatus nominatim denunciatus. Sed prima sententia est verior, vt ex sequenti questione patet aperte.*

Duodecim quæritur, An iure possit Catholicus poenitentia Sacramentum percipere ab heretico presbytero, in extremo vita periculo? Duas haec de re opiniones inuenio, earum una negat, id iure facere posse, quæ videtur esse communis opinio Theologorum, & Canonici juris inter pretum: ita docet S. Thomæ 25 par. 3. q. 82. art. 7. ad 2. & in 4. dist. 19. q. 1. art. 2. ad 7. & dist. 17. q. 3. art. 3. q. 2. ad 2. Idem lenferunt Innocentius, Hoffmanns, Ioannes, Andreas, Abbas, Anchiaranus, Butrinus, Felinus, Philippus contra Glosam in cap. Non est volvis, de sponsalibus. Ita quoque Sotus in 4. dist. 18. q. 4. art. 4. Silvester *Confessor. 1. q. 20.* Nauarrus in *Manuali* cap. 26. num. 26. Pifana verb, *Confessio 3. §. 9.* Glossa in cap. Ad hoc verb, Malus, Couarruicias in cap. Almamater, par. 1. §. 6. num. 8. vbi citat Adrianum & Medinam.

Altera

Altera opinio id licitum esse facere affirmat, quam sequuntur Paludanus in 4. distinc. 25. quest. 1. art. 3. ad 3. Antonius par. 3. iii. 14. cap. 19. conditio 14. cap. 16. Maior. i. 4. dist. 19. q. 1. Angelus confessio 3. num. 2. Tabien. absolutio 1. num. 32. Armilla verb. Absolutio, num. 12. Rosella confessio 3. num. 35. Canus de penit. p. 5. fol. 82. cum Glossa in cap. Non est robi, de sponsalibus verb. Baptismum. Ratio primae opinionis est, quia haereticus, siue fit denunciatus, siue fecus, cum sit ab Ecclesia separatus, & abscessus omni iurisdictione caret Ecclesiastica: ad absoluendum autem necessaria penitus est Ecclesiastica iurisdictione. Item i. q. 1. cap. Ariano, dicitur, Ariano, ceteraque eiusmodi pestes detestantur, laicos eorum sub imagine penitentia suscipimus: non videtur clerici eorum cum sacerdoti, aut cuiusquam ministerij suscipiendo dignitate esse, quibus solus Baptismum ratum esse permittimus. Insuper, in extrinsecus nam sententiam, de maiori, et obedi. habetur, extra Ecclesiam remissionem peccatorum non esse. Idem colligitur ex cap. Verbum, cap. Potest heret. de penit. dist. 1. Sed Auctores secundae sententiae sic argumentantur. Inter omnes conuenit, posse aliquid recipere Baptisma ab haeretico, eo quod sit Sacramentum ad regenerandum hominem simpliciter necessarium: sed penitentia Sacramentum est etiam necessarium ad eos, qui posse Baptismum sunt in lethalia peccata prolapsi, reparandos, & renouando per gratiam, & charitatem, ergo potest aliquis ab haeretico eiusmodi Sacramentum suscipere. Sed obiectio, Baptisma esse simpliciter, & absolute necessarium, quia sine eo nemo potest in Christo renasci, & propterea illud potest quisque a quolibet suscipere etiam Iudeo, Pagano, & haeretico; at vero ad recuperandam gratiam vitam, per peccatum post Baptismum amissam, penitentia Sacramentum non est simpliciter re ipsa necessarium, quia potest recuperari per veram cordis penitentiam ergo satis est, ut quemque sui peccati peniteat in instanti mortis periculo. Respondent auctores secundae opinionis hoc est argumentum contrarie sententiae, sed certe infirmum, ac debile: quia pars ratione, si Baptisma suscipi nequerit, valerer proculdubio ad salutem interna cordis penitentia cum voto Baptismi coniuncta: Sed quemadmodum, quia potest aliquis illud ab haeretico recipere, praecepto compellitur ad recipiendum; sic etiam sufficeret ad salutem ei, qui per veram cordis penitentiam resipisceret cum voto confidit sacerdoti peccata, quando modo posset. Et ideo debet, cum possit, haeretico sacerdoti confiteri peccata: neque enim est, cur dicas, cum non posse tunc haeretico confiteri. Obiectio deinde, iamiam mortuorum periculum imminentem, ne ab haeretico, a quo petit, & recipit penitentia Sacramentum, sed est, & peruersus, in perfidiam, ac impietatem adducatur. Respondent igitur secundae opinionis auctores, se de eo loqui, cui tale, ac tantum periculum non impendet. Et Concilium Tridentinum ab hac sententia non videtur procul abesse, nam Sessione 14. cap. 7. decernit. In articulo mortis omnes Sacerdotes, quilibet penitentes & quibusvis peccatis, & censuris absoluere possunt. Tertiæ obiectio, haereticum sacerdotem extra Ecclesiam, est omni iurisdictione Ecclesiastica priuatum, que-

tamen iurisdictione ad absolutionem peccatorum requiritur, & extra Ecclesiam peccatorum remissio non est. Respondent ceteri, haereticum sacerdotem carere quidem iurisdictione, sed am illi non denegat Ecclesia in articulo mortis, in quo est peccator penitentis constitutus, propter communem eorum, quos suorum peccatorum penitent, salutem. Quartæ obiectio, quod habetur in c. Ariano, i. q. 1. & quod legitur in, vel hum, &c. Potest heret. de penit. dist. 1. Solum baptismum haereticos posse conferre. Respondent ceteri, extra mortis articulum non posse ab haereticis percipi reliqua Sacra menta, quia non sunt necessaria, sed voluntatis Sacra menta: at in mortis articulo etiam penitentia Sacramentum est necessarium, praesertim si penitent solum facit, non contritus. Certe valde probabilis est secunda sententia ob argumenta iam posita: nisi aliqua declaratio obstat.

Duodecima queritur, de secunda haereticorum penitentia, quænam sit. Respondeo, eis irregularitatem contrahere. Videbiles, inhabiles etiæ ad quoddlibet officium publicum, vel beneficium Ecclesiasticum, ut operis decernatur i. 6. Heretici, et heret. in 6. Sed QVAE HERES, utrum hanc penam haereticus iure ipso contrahat, etiam si occulatus, curius hereticus non sit mente solum conceperit etiam exteriori prodita? Item, ut haereticus etiam ad meliorem mentem conuersus, & in foro conscientie ab excommunicatione, in quam ob haereticum inciderat, absolutus, sit irregularis, ita ut ad ordines promoueri non possit ablique legitimâ dispensationis beneficio? Ref. Angelum, Sylvestrum in verbo, irregularitatem Narratum in Manua, cap. 27. num. 205. generatim docere, omnem haereticum iure ipso irregularitatem contrahere: & ad Catholicam fidem per penitentianauerunt, & ab excommunicatione, & peccatis absolutorum, adhuc dispensatione indigere, vici ad ordines admitti legitimè positis. At vero magis cum iure congrueret aliis quibusdam videatur in hanc penam tantummodo incurtere hereticum hororum, qui sit manifestus, vel per evidenter facti, vel per iudicium sententiam, vel per propriam in iudicio confessionem: talis enim haereticus etiam ad fidem Catholicam reuersus, & ab omni excommunicatione solutus, & liber, absque legitimâ dispensatione nequit ad ordines profectus, sed recuera magis cujus iure conuenit id, quod dicit prima sententia; vi colligitur ex cap. Salverem, i. q. 7. Item, haereticus recociliatus Ecclesiæ, ab iurata heretico, ad laicam tantum communionem admittitur, i. q. 6. cap. 1. Carterum, dispensatione permittitur in Ordinibus ante haereticum susceptis ministrare, i. q. 1. cap. Si quis hereticus, nonnquam dispensatione conceditur, ut possit sacris Ordinibus iniciari, & creari sacerdos, i. q. 1. Causenitibus.

Dicimoterciù queritur, An qui publicè professus est esse haereticum, non Catholicum, aut qui palam Turcarum, vel Saracenorū sententiam, aut Iudeorum perfidiam adhæsit, aut qui manifeste Idolis cultum, & venerationem dedit, irregularitatem contraxerit, etiam si exteriori tam absq; vlo mētis errore hec fuerit professus? Respondeo, eum irregularitatem contraxisse, non qui-

non quidem eam, qua afficitur is, qui est hereticus, cum nullo in Fide mentis errore sit lapsus; sed eam, qua contrahitur ob crimen notorium, dignum ea poena, qua in iure Canonico dicitur Depositi, qua Clericus ab officio amoueretur: nam predicta peccata sunt crima digna eiusmodi Ecclesiastica poena, quamvis omni interno Fidei errore careant: & propterea cum manifesta, & publica sunt, eo ipso, irregulatitate suum iudicem afficiunt. Quares, an qui praedicta professus fuerit publice, sed metu mortis; irregularitatem contraxerit? Questionem mouet ex uno capite, quoniam leges humanae non tenent conscientias cum probabili mortis periculo; ex altero vero capite, quia Ecclesia iusmodi peccatores ad ordines non promovet sine indulgentia, & dispensationis beneficio. Dices, nullo mortis metu tales homines a peccato contra confessionem Fidei excusari, quia iure diuino ad fidem confundendam compellimur. Contra hoc vrget obiectio, quia licet sit peccatum contra ius diuinum, irregularitas tamē iure tantum Ecclesiastico contrahitur, ut merus mortis ab Ecclesiasticius poenis excusat. In hac questione probabilitus quibusdam videtur, eum hominem irregularitatem contraxisse: hanc enim poenam videtur Ecclesia constituisse generatim in eos omnes, qui diuino iure violato, à Fide, & Religione Catholica extoto, vel ex parte deficiunt. Contra vero ilip videtur, cum quidem à peccato non excusat irregularitatem non contrahere, quia non creditur Ecclesia cum graui vice periculo hanc penam irrogare. Sed de hac re suo loco dicam, cum de irregularitate tractabo.

Cap. XII.

De alijs hereticorum pœnis.

Primò queritur de tertia hereticorum pœna, quanam sit: Respondeo, hereticorum bona ipso iure esse fisco addicta. cap. cum sententia leges de heret. in 6. De hac pœna Direct. Inquisit. p. 3. q. 10. 9. et sequens. & ibidem Schol. 15. Simanc. de Cathol. institut. tit. 9. Zanchi. de heret. cap. 25. Alphonsus Castr. lib. 2. de insta heret. puniit. cap. 5. Brū. lib. 5. de heret. l. 6. Antonius Gomez tom. 3. var. resolut. cap. 14.

Secondò queritur, An hereticus sit ipso iure ante villam in iudicio sui delicti condemnationem suorum honorum dominio in foro conscientie priuatus? Dux sunt sententiae, quarum una negat, altera affirmat. Verum de hac questione quanto libro differit cap. 7. q. 2. cum vniuersitatem de lege humana breuiter disputarem, vbi tamquam probabilior mihi magis placuit opinio, qua affirmit, eum esse priuatum.

Tertio queritur, An hereticus, ipso factō, debet in conscientia foro bona sua fisco tradere ante sui criminis condemnationem? Dux sunt opiniones, e quibus una affirmat, altera negat: de qua controvenerit eo, quo diximus libro, dilputauimus, cap. 7. q. 1. et 3. vbi magis eam sententiam probauimus, qua negat eum ad villo iure, aut lege compelli.

Quarto queritur, An hereticus post sui cri-

minis condemnationem, statim in foro conscientie debeat sua bona fisco reddere, antequam ea fiscus sibi vendicer, & capiat? Dux sunt opiniones, de quibus etiam dixi loco citato, quarum prima affirmat, eum ad id obligari, altera negat, quam etiam eo loco magis approbavi prima relictam.

Quintò queritur, An hereticus legitimè à iudice rogatus, & negans se id commississe, & propterea absolutus, tamquam innocens possit sua bona retinere, qua fiscus alioqui cepisset, si in iudicio fuisset suum delictum confessus? Dux sunt opiniones, una earum afferit, tutu eum posse conscientia retinere. Altera negat. De hac quoque controvenerit, superius indicatio sepè iam loco, tractauit, vbi & probabilius esse sensi, eū lege adstringi ad crimen confundendum, quoties fuerit de eo rogatus legitimè: alioqui si ipsi talis animus non sit, peccatorum absolutio denegari debet: nec tamen interim eum villo iure compellit, ad sua bona fisco reddenda. Quod si nunquam iterum de crimen rogetur, nec lege adstringitur ad id, quod ante dixit, reuocandum; nec ad bona relinquenda fisco; ei enim imputari amplius non debet, si crimen suum non prodat, siquidem non amplius de eo legitimè à iudice rogatur.

Sextò queritur, An bona heretici ab eo die, quo in heretum incurrit, ad fiscum pertineant? Respondeo, lege Pontificia in cap. Cum secundum leges de heret. in 6. nihil aliud constitui, nisi bona hereticorum iure ipso esse confiscata, id est actionem, & ius fisco acquiri ad ipsorum bona. Verum communis omnium consensu receptum est, vt exemplo eius, qui crimen laesæ maiestatis patravit, à die commissi criminis bona heretici omnia publicentur, post declarationem delicti in iudicio factam. Sic interpretes omnes, Archidiaconus, Ioann. Andreas, Inola, Paulus in cap. Cum secundum leges de heret. in 6. & ciuilis iuriis interpres in l. vlt. et L. quisquis. C. Ad legem Julianam maiestatis. Ex quo efficitur, vt donations ab heretico quamvis occulte factæ, à die commissi delicti, post sententiam iudicis, & condemnationem criminis rescinduntur: immo dotes etiam filii date, à fisco vindicantur; quamvis ad onera matrimonij subleuanda dentur. Simanc. de Cathol. in fit. tit. 2. num. 23. Dothes pariter à parentibus sancti monialibus date, vt vitam monasticam proficieantur, fisco similiter deferuntur. Simanc. de Cathol. institut. tit. 9. num. 24. Emancipationes filiorum nullius sunt momenti. L. quisquis. S. Emancipationes. C. Ad legem Julianam maiestatis, et. quicunque. S. vlt. de heret. in 6. quia filii à die, qua pater in heresim incidit, sui iuris redduntur, sicut alij liberantur, qui iure dominij, & obsequij erant heretico obstricti, cap. vlt. de heret. Omnes denique quarumlibet rerum alienationes à die criminis admisi factæ, post sententiam iudicis, & condemnationem delicti rescinduntur: vt colligitur ex eadem l. quisquis, et l. vlt. c. Ad legem Julianam maiestatis.

Septimi queritur, An serui, siue mancipia hereticorum ob heresim dominorum, vna cum alijs bonis publicentur, ita vt iure, fisco deferantur? Hanc questionem tractat in Direct. Inquisit. par. 3. q. 19. Scholastites comment. 163. et Alphonsus Castrus lib. 2. de insta heret. puniit. cap. 7. Respondeo:

R R K

Si serui